

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (УКРАЇНА)
ГУМАНІСТИЧНО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ЯНА ДЛУГОША
В МІСТІ ЧЕНСТОХОВІ (ПОЛЬЩА)

ISSN (print) 2617-0833
ISSN (online) 2617-0841

Міжнародний науковий журнал
«ОСВІТА І НАУКА»

ПРИРОДНИЧІ ТА ТЕХНІЧНІ НАУКИ
ГУМАНІТАРНІ ТА СУСПІЛЬНІ НАУКИ
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Виходить два рази на рік

Випуск 2(33) 2022

МУКАЧЕВО-ЧЕНСТОХОВА

**MUKACHEVOSTATEUNIVERSITY (UKRAINE)
HUMANISTIC-NATURAL SCIENCES UNIVERSITY NAMED AFTER YANA
DLUHOSHA IN CZESTOCHOWA(POLAND)**

**ISSN (print) 2617-0833
ISSN (online) 2617-0841**

**International scientific journal
«EDUCATION AND SCIENCE»**

**NATURAL AND TECHNICAL SCIENCES
HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES
ECONOMIC SCIENCES**

Published twice a year

Issue 2(33) 2022

MUKACHEVO-CZĘSTOCHOWA

**Міжнародний науковий журнал
«ОСВІТА І НАУКА»**

Заснований у 2006 році. Виходить двічі на рік.

Співзасновники та видавці журналу

*Мукачівський державний університет (Україна)
Гуманістично-природничий університет ім. Яна
Длугоша в місті Ченстохові (Польща)*

*У 2018 році перереєстрований, Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ №23077-12917ПП*

*Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою (Протокол №10 від 19.12.2022 р.)*

Головний редактор:

Щербан Тетяна Дмитрівна – доктор психологічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України (Мукачево, Україна)

Заступники головного редактора:

Jerzy Piwowarski – Dr. hab., Prof. AJD (Ченстохова, Польща)

Гоблик Володимир Васильович – доктор економічних наук, професор (Мукачево, Україна)

Відповідальний секретар: *Мовчан Катерина Миколаївна* (Мукачево, Україна)

СКЛАД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Розділ "Природничі та технічні науки"

Відповідальний редактор: *Козарь Оксана Петрівна* – доктор технічних наук, професор (Мукачево, Україна)

Члени редакційної колегії:

Злотенко Б.М. – д-р т. н., професор (Київ, Україна)

Блецкан Д.І. – д-р фіз.-мат. н., професор (Ужгород, Україна)

Boguslaw Wozniak – Dr. Eng., Prof. (Лодзь, Польща)

Шаблій О. І. – д-р геогр. н., професор (Львів, Україна)

Yuriy Povstenko – Prof. Dr. hab. (Ченстохова, Польща)

Ravol Lizak – Prof. Ing, PhD (Ружонберог, Словацька Республіка)

Кабацій В.М. – к. фіз.-мат. н., доцент (Мукачево, Україна)

Ігнатишин М.І. – к. т. н., доцент (Мукачево, Україна)

Смочко Н.М. – д-р. геогр. н, доцент (Мукачево, Україна)

Розділ "Гуманітарні та суспільні науки"

Відповідальний редактор: *Теличко Наталія Вікторівна* – доктор педагогічних наук, професор (Мукачево, Україна)

Члени редакційної колегії:

Попович Н.М. – д-р пед. н., професор (Мукачево, Україна)

Шандор Ф.Ф. – д-р філос. н., професор (Ужгород, Україна)

Оросова Рената – д-р філософії (Словацька Республіка)

Саболч Єва – д-р філософії, професор (Угорщина)

Beata Urbanowicz – Prof. hab. Dr., професор (Ченстохова, Польща)
Marzena Bogus – Dr. (Ченстохов, Польща)
Daniela Kukla – Dr., Prof. (Ченстохова, Польща)
Maryla Renat – Dr. (Ченстохова, Польща)
Максименко С.Д. – д-р психол. н, професор (Київ, Україна)
Ямчук Т.Ю. – к. психол. н. (Мукачево, Україна)
Швардак М.В. – д-р. пед. н., доцент (Мукачево, Україна)
Прокопович Л.С. – к. філол. н., доцент (Мукачево, Україна)
Малець О.О. – д-р і.н., доцент (Мукачево, Україна)
Морська Л.І. – д-р пед. н., професор (Львів, Україна)

Розділ "Економічні науки"

Відповідальний редактор: Реслер Марина Василівна – доктор економічних наук, професор (Мукачево, Україна)

Члени редакційної колегії:

Пап В. В. – д-р екон. н., професор (Мукачево, Україна)
Боднар М.І. – д-р екон. н., професор (Київ, Україна)
Задорожний Зеновій-Михайло В. – д-р екон. н., професор (Тернопіль, Україна)
Куцик П.О. – к. екон. н., професор (Львів, Україна)
Maia Margvelashvili – PhD. prof. (Тбілісі, Грузія)
Peter Šoltés – PhD. doc. Senior research fellow (Братіслава, Словачька Республіка)
Gozora V.A. – PhD. Prof. (Братіслава, Словачька Республіка)
Jan Hron – Prof. Ing, DrSc. dr. h.c. (Прага, Чеська Республіка)
Teresa Martyniuk – PhD. Prof. (Сопот, Польська Республіка)
Robert Magda – PhD. Prof. (Геделле, Угорська Республіка)
Ровт Алекс – к. екон.н. (США)
Пітюлич М.І. – д-р екон. н., професор (Ужгород, Україна)
Дем'ян Я.Ю. – к. екон. н., доцент (Мукачево, Україна)
Лизанець А.Г. – к. екон. н., доцент (Мукачево, Україна)
Лінтур І.В. – к. екон. н., доцент (Мукачево, Україна)

М 58

Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА» / ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.); заст. гол. ред.: Jerzy Piwowarski; В.В. Гоблик. – Мукачево-Ченстохова: РВВ МДУ; Гуманістично-природничий університет ім. Яна Длугоша в місті Ченстохові, 2022. – Вип. 2(33). – 340с.

УДК 37:001(051)-027.543-028.42"540*6"

Міжнародний науковий журнал "ОСВІТА І НАУКА" зареєстровано та проіндексовано в таких міжнародних наукометричних базах даних: *Index Copernicus (ICV 2021 = 80,1)*, *ResearchBib*, *SJIF/Inno-Space (Марокко)*, *CiteFactor*, *Infobase Index (Індія)*, *DRJI (Індія)*, *Turkish Education Index*, *Global Impact Factor*, *Eurasian Scientific Journal Index*, зареєстрований в *Google Scholar*.

©Мукачівський державний університет, 2022
© Гуманістично-природничий університет ім. Яна Длугоша в місті Ченстохові (Польща), 2022

УДК 159.964.21:316.48:37.091.8(045)=111

PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF INTERPERSONAL CONFLICTS DURING THE EDUCATION PERIOD IN GENERAL EDUCATIONAL SCHOOL

Barchi Beata, Tymchyk Olha-Diana

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖСОБИСТИСНИХ КОНФЛІКТІВ У ПЕРІОД НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ
Барчій Б.В., Тимчик Ольга-Діана

The article highlights the specificity of interpersonal conflicts in general educational schools. It has been stated that the conflict is a clash of interests, views, thinking and perception that differ from each other; conflict leads to sharp disputes, to the loss of peace and harmony. Intrapersonal, interpersonal, intragroup and intergroup conflicts are distinguished. It has been noted that conflicts can have different manifestations, namely: hidden state of dissatisfaction, open confrontation and passive protest. Conflict boundaries are limits of the conflict; can be subjective, spatial and temporal. Special attention has been paid to the phases of interpersonal conflict, which include the latent, demonstrative, aggressive and combat phases. The causes of the conflict are characterized, namely, peculiar contradiction that causes it. The principles of overcoming conflicts have been defined: win-win, win-loss and loss-loss. It has been proven that interpersonal conflicts have both negative and positive results.

Key words: conflict, conflict boundaries, cause of conflict, conflict resolution, result of conflict.

У статті висвітлено особливості міжособистісних конфліктів у закладах шкільної освіти. Констатовано, що конфлікт – це зіткнення інтересів, поглядів, мислення та сприйняття, що відрізняються між собою; конфлікт призводить до гострих суперечок, до втрати миру та злагоди. Виділяють внутрішньоособистісні, міжособистісні, внутрішньогрупові та міжгрупові конфлікти. Зазначається, що конфлікти можуть мати різні прояви, а саме: прихований стан незадоволення, відкрите зіткнення та пасивний протест. Межі конфлікту – це кордони конфлікту; можуть бути суб'єктивними, просторовими та часовими. Звертається особлива увага на фази міжособистісного конфлікту, до яких належать латентна, демонстративна, агресивна та батальна фази. Охарактеризовано причини конфлікту, а саме своєрідне протиріччя, що його зумовлює. Визначено принципи подолання конфліктів: перемога-перемога, перемога-поразка та поразка-поразка. Доведено, що міжособистісні конфлікти мають як негативні, так і позитивні результати.

Ключові слова: конфлікт, межі конфлікту, причина конфлікту, рішення конфлікту, наслідок конфлікту.

Conflicts arise throughout human life and development as a result of encountering, bounding and connection with the outside world and direct participation in it.

The problem of studying conflicts is now of particular special relevance and practical importance. This is caused not only by the need to solve and correct the manifestation of conflicts, but also to prevent their occurrence, that is, to implement pedagogical and psychological prevention and take measures to avert and preclude conflicts.

The issue of conflicts has always attracted researchers in both foreign and national psychology. Scientific interest in the course and resolution of the conflict is observed in the works of such scientists as Adler A., Bandura A., Bass A., Hurvich H., Krech D., Levin K., Lorenz K., McDougall U., Miller N., Moreno J., Sighele S., Tinbergen N., Freud Z., Shibusani T., Spiegel D.

Despite the large amount of research, philosophy, psychology, and sociology have not yet developed a generally accepted definition of the conflict nature and its essence [1, p. 141].

The purpose of the article is to theoretically substantiate the psychological characteristics of interpersonal conflicts during the educational period in general educational school.

Conflict is a special type of interaction based on opposite and incompatible goals, interests, people's and social groups' types of behavior, which are accompanied by negative psychological manifestations.

I. Hryshyna explains the concept of conflict as follows: «Conflict acts as a bipolar phenomenon - the confrontation of two parties, which manifests itself in their activity, aimed at overcoming the contradictions» [2, p.122].

According to the subjects of the conflict, the following are distinguished: intrapersonal conflict is a state associated with contradictions of oppositely directed motives, needs, interests, values, goals, ideals; interpersonal conflict is a clash between two or more separate individuals who have different views, character traits and categorically differ in terms of needs, values, motivation, etc.; intragroup conflict arises most often due to the inconsistency of the individual's behavior with the group's requirements; intergroup conflict is a clash of behavior stereotypes, norms, goals and/or values of different groups [3, p. 115].

It should be emphasized that interpersonal conflict is one of the most common conflicts. In these conflicts, the confrontation between people is based on the clash of their personal motives. Interpersonal conflicts are characterized by high emotionality, they cover all aspects of relations between conflicting subjects.

In the conditions of such a conflict, it is difficult to work, generate new ideas, plan your time effectively, because the confrontation takes too much energy. On the other hand, conflict helps identify contradictions in relationships and neutralize them.

Interpersonal conflicts in schools can have various manifestations, namely: hidden states of dissatisfaction – persistent internal inconsistency with actions, decisions in the formal execution of an order, indifference, self-isolation from the team; open confrontations – sharp expression of disagreement in the form of arguments, quarrels, fights, refusal to complete tasks, various forms of disobedience, aggressiveness, affective actions; passive protest – a conscious entry into the world of fantasy, the world of distorted images, conscious localization of unattractive moments in a conflict situation, hyperbolization of those pictures that can reduce feelings of anxiety, internal emotional tension due to the conflict.

It is important to note that the forms of the conflict expression largely depend on the age of its participants, their personal qualities, the individual life experience of the conflicting parties, on the specifics of activity and communication in the group, on the style of its management.

The set of factors that cause the conflict, its deployment in space and time determine its boundaries. Conflict boundaries are external structural and dynamic boundaries of the conflict: subjective (number of participants), spatial (territory where the conflict takes place), temporal (duration of the conflict).

Regardless of the causes, the conflict has four phases:

1. Latent – the conflict is not realized, but doubts arise regarding the reliability and decency of the partner, understanding and trust gradually disappear. If the opponents show a desire to understand each other, they can easily solve the problem and return to the previous relationship.

2. Demonstrative – begins when conflicting parties are dissatisfied with each other. If in the latent phase the opponents tried to pretend that everything is fine, now the communication takes place in raised tones, accompanied by quarrels.

3. Aggressive – conflicting parties do not communicate, avoid each other, create aggressive plans, often violate moral norms.

4. Combat – involves the implementation of aggressive plans, the beginning of "hostilities". Opponents seek to win at any cost, discrediting the interests of the opposite party. It is almost impossible to reach an understanding at this phase [1, p. 15].

To understand and resolve the conflict, it is necessary to distinguish the cause of the conflict.

The cause of the conflict is the dialectical contradiction that occasions it, but it may not turn into a conflict for a certain time. The conflict begins with a word or action that is perceived as negative by one of the parties and provokes the beginning of conflict interaction.

It cannot be denied that modern education is focused on the humanistic orientation of the pedagogical process. Treating the student not as an object of education and upbringing, but as a subject of communication requires the development of the student's independence, self-organization, the ability to enter into a dialogue with another person and overcome the conflict [4, p. 50].

Scientists distinguish three principles of conflict resolution in general education school: win-win: solution that allows both sides to win; win-loss: solution that benefits only one party at the expense of the other; loss-loss: solution that does not benefit either side.

Prolonged, unresolved conflicts have a negative impact on interpersonal relationships, the social and psychological climate in the school team.

Skillful resolution of conflict can lead to harmony, while trying to suppress conflict - to aggression. Fairness in conflict resolution is an important element, and it relates to the values and culture of conflict behavior.

It is necessary to understand that interpersonal conflict has both negative and positive results.

Positive results of interpersonal conflicts usually include: success of joint activities, stability of interpersonal relationships, adequacy of mutual understanding and cognition, satisfaction with communication and results of joint activities.

The negative results of interpersonal conflicts can be the failure to complete the task, the decrease in the productivity of joint activities, the deformation and even the rupture of interpersonal relations.

Therefore, in conflict resolution, the main educational goal is to help students understand that conflict can be resolved in different ways. The parties involved may be in the position of winners or losers, or both may reach a compromise. Neither party should feel defeated, as this can lead to a new outbreak of conflict.

We see prospects for further research in the development of ways to overcome conflicts.

Список використаних джерел

1. Ільїна Н. М. Конфлікти в загальноосвітній школі: навчальний посібник / Н. М. Ільїна. – Суми: Університетська книга, 2017. – 183 с.
2. Пірен М. І. Конфліктологія: підручник / М. І. Пірен. – К.: МАУП, 2003. – 360 с.
3. Куниця Т.Ю. Проблема конфліктів у шкільному колективі / Т. Ю. Куниця. – Київ, 2018. – С. 114–120.
4. Палеха Ю. І. Основи психології та педагогіки: навч.-метод. посібник / Ю. І. Палеха, В. І. Герасимчук, О. М. Шиян. – К., 1999. – 154 с.

References

1. Ilyina, N. M. 2017. *Konflikty v zahalnoosvitnii shkoli [Conflicts in the comprehensive school]*. Sumy.
2. Piren, M. I. 2003. *Konfliktolohiia [Conflictology]*. Kyiv: MAUP.
3. Kunytsia, T. Yu. 2018. *Problema konfliktiv u shkilnomu kolektyvi [The problem of conflicts in the school team]*. Kyiv.
4. Palekha, Yu. I., Herasymchuk, V. I. and Shyian, O. M. 1999. *Osnovy psykholohii ta pedahohiky [Basics of psychology and pedagogy]*. Kyiv.



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>